

- видатні креативні здібності (наприклад : оригінальність, гнучкість)

Також за К. Хеллером соціально обдарованій людині властиві такі якості як емпатичність, здатність вислухати іншого, чутливість до оточуючих, та ін.

Отже, порівнюючи професійні вимоги до особистості вчителя, а саме педагогічні здібності з якостями та здібностями соціально обдарованих можна побачити їх суттєву схожість. Тобто щоб відповідати всім професійним вимогам до особистості вчителя, які охоплюють достатньо широкий діапазон, потрібно бути соціально обдарованим. Під цим я розумію розвиток соціальної обдарованості, як сукупність психологічних властивостей та відповідних особистісних якостей.

Список використаних джерел:

1. Максимець С.М. Місце емпатії в професіограмі вчителя// Психологія: Зб. наук. праць НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Вип. 4(7). – К., 1999. – С. 67-72.
2. Хеллер К.А. Діагностика і розвиток обдарованих дітей і підлітків // Основні сучасні концепції творчості і обдарованості / Під ред. Д.Б. Богоявленской. – М.: Молода гвардія, 1997. – С. 243-264.
3. Виговська Л.П. Емпатійність як механізм реалізації суб'єкт-суб'єктної педагогічної парадигми // Психологія: Зб. наук. праць НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Вип. 4(7). – К., 1999. – С. 61-66.
4. Корепанова Н.В., Хакимзянова И.М., Щербакова О.И. Професіонально-личностное становление и развитие педагога // Педагогика. – 2003. – № 3. – С. 66-71.
5. Мітлош А.В. Соціальний інтелект як складова творчо обдарованої особистості лідера // Творчий потенціал особистості: проблеми розвитку та реалізації: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – К., 2005.– С. 96–98.

Шкарупа Г.М.

викладач,

*Коледж Київського національного університету
технологій та дизайну*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ НА ЗАНЯТТЯХ З КРЕСЛЕННЯ

Одна з найважливіших професійних якостей дизайнера – здібність до креативного мислення. Подібна до неї – здатність до просторових перетворень уявних об'єктів, що необхідні для композиційної організації будь-яких форм та об'єктів, для вирішення практичних завдань на різних етапах дизайнерської діяльності. Ці складові професійної компетентності формується не один рік. Такий процес потребує послідовної та скоординованої методичної роботи всіх педагогів. Пропоновані тези торкаються деяких аспектів, що стосуються дисципліни «Креслення».

Перше. В навчальній «карті» дисциплін, які послідовно мусить засвоїти майбутній дизайнер за 4 роки навчання в коледжі, предмет «Основи креслення та рисової геометрії», який викладається протягом 1 курсу, посідає чи не найкраще місце за наступними показниками:

– психологічна: ейфорія від успішного подолання вступних випробувань, яка вирує в середовищі першокурсників, щире прагнення до скорих і неминучих професійних злетів – будь-яку дисципліну професійного спрямування робить бажаною, очікуваною, а домашні завдання з неї – виконуваними з максимальною старанністю. Тобто маємо стовідсоткову вмотиваність студента помножену на його абсолютну довіру до траєкторії навчального плану.

- «Основи креслення...» викладаються паралельно з дисципліною «Вступ до фаху»; фактично, ці два предмети відрізняють розклад занять першокурсників від розкладу уроків їхніх колишніх однокласників, що залишились в школі.

Друге. Так, тільки 15 із 80 опитаних студентів коледжу вивчали в школі креслення, і тільки у 3 колишні однокласники продовжують його вивчати. Знижена зацікавленість шкільної освіти в цій дисципліні є сигналом про застарілість підручників і навчальних програм, і дає підстави для третьої тези.

Третє. Комп'ютеризація професійної діяльності дизайнера повинна стати «точкою відліку» для модернізації програм з креслення. Від «загального розвитку технічного мислення» до – вміння вирішення практичних задач з уявних просторових перетворень, необхідних для формування професійної компетентності майбутнього дизайнера. «Досягати такого рівня підготовки фахівців художнього профілю можливо за умови забезпечення... навчальними закладами інноваційного освітнього середовища, спрямованого на розвиток та творчу самореалізацію учнівської молоді...» [2; 50].

Отже, навчальна програма і завдання для практичного виконання, які пропонуються на закріплення теоретичних знань, повинні переслідувати дві найбільші мети – формування професійної компетентності та поглиблення мотивації до професійної самореалізації студента. «До організаційно-педагогічних умов діяльності професійно-художніх навчальних закладів віднесено в тому числі і розробку та реалізацію інноваційних методик навчання майбутніх фахівців художнього профілю на основі інтеграції змісту професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки» [2; 51].

Ось лише деякі з тем та пропозиції оновлених практичних завдань до них:

Завдання до теми «Оформлення креслеників. Креслярський шрифт» – Щоденно в професійній діяльності графічного дизайнера зменшується вірогідність вживання рукописного креслярського шрифту. Проте, більш вагомими складовими його професійної конкурентоспроможності дедалі стають:

- обізнаність в існуючих шрифтах (як сучасних так і давніх);
- вміння знаходити потрібний шрифт з відомих та існуючих;
- вміння користуватись безоплатними і платними бібліотеками шрифтів з інтернет-ресурсів для рішення творчих графічних задач;
- готовність до моделювання оригінальних доповнень до шрифтів (залежно від творчої задачі);
- готовність професійно створювати власні шрифти;
- та др.

Дисципліна «Шрифти» викладається на старших курсах, але вже на заняттях з креслення, в якості заохочувального «бонусу», можна запропонувати студентам самостійно в будь-якій відомій їм комп'ютерній програмі виконати рамку та кутовий штамп, заповнити його креслярським шрифтом та користуватись цим роздрукованим шаблоном для оформлення всіх своїх наступних робіт. Це «полегшення в вимогах» насправді дає студентові можливість вибору техніки оформлення роботи («вручну» чи на комп'ютері), демонструє його навички до планування і організації часу, та ставлення до культури подачі роботи – що має велике значення в майбутній професійній діяльності.

Завдання до теми «Спряження». Зазвичай студентам пропонується перекреслити певні зображення за запропонованими розмірами. Як зазначалось, молода людина учнівського віку, в перші місяці навчання особливо гостро прагне вирішення завдань, направлених на демонстрацію її творчої індивідуальності та розвиток професійних здібностей. Тому вправи, які закріплюють навичку усвідомленого репродукування, повинні бути поєднані з такими, які направлені на розвиток креативних здібностей та творчого потенціалу майбутнього дизайнера. «Від особистості фахівця будь-якої сфери діяльності дедалі більше вимагається оволодіння не лише конкретними вміннями та навичками, а й здатності до творчості, продуктивної комунікації з людьми <...> готовності до відповідальності за прийняття та реалізацію оптимальних рішень. Суттєвим для майбутніх фахівців є набуття здатності до самостійного оволодіння новими вимогами професійної діяльності» [3; 155].

Оновлене завдання з цієї теми може бути сформульоване наступним чином: «*Вибрати із відомих вам шрифтів будь-яку літеру (в якій є 3 види спряжень) і викреслити її контур на форматі А4. Позначити центри всіх спряжень*». Виконуючи завдання, крім пошуку центрів спряжень, студент також вирішує інші задачі: композиційного розташування, пропорційності, масштабування, гармонізації та ін.

Подібне завдання, співзвучне із вправами на стилізацію, що виконуються студентами з дисципліни «Вступ до спеціальності». Таким чином підсилюються міжпредметні зв'язки та закріплюється інтеграційний підхід у навчанні. «Як показали численні дослідження у галузі професійної освіти, саме *інтеграційний підхід* до формування

дидактичних систем дає змогу розв'язати низку практичних проблем підготовки фахівців високої кваліфікації» [4; 40].

Завдання до теми «Побудова 3x видів групи геометричних тіл з аксонометрією». Студентам пропонується *уявити* пару геометричних тіл (конус-призма, циліндр-піраміда, др.) розташувати їх на площині та викреслити їх в 3x видах та аксонометрії. Дане завдання відкриває у студентів певний дефіцит навичок роботи з уявними просторовими моделями, і – як наслідок – ознаки несформованості апарату просторового мислення. «Навчання кресленню неможливе без добре розвиненого образного мислення... Переважна більшість розумових дій при виконанні графічних вправ передбачає *створення і оперування* просторовими образами, встановлення їх просторових відносин, використовуючи

-різноманітні системи координат,

-трансформацію,

-видозмінення,

-перетворення структурних властивостей з наданням останньому характерних динамічних властивостей» [1; 88].

В допомогу студентам для розв'язування подібних завдань може стати «Робочий зошит з креслення». В якому студентам може бути запропоновано більше диференційованих варіантів графічних завдань різного типу – на закріплення, завдання з множиною варіантів альтернативних відповідей, завдання на встановлення відповідності, та на креативне рішення запропонованих питань. Зошит орієнтований саме на студентів коледжу, які здобувають дизайн-освіту. «...Створення сучасного комплексу навчально-методичного забезпечення спеціальних предметів і розробку та реалізацію інноваційних методик навчання майбутніх фахівців художнього профілю на основі інтеграції змісту професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки» віднесено до організаційно-педагогічних умов діяльності професійно-художніх навчальних закладів [2; 51].

Проектований «Робочий зошит...» повинен розроблятися групою педагогів-предметників, що викладають свої дисципліни на I-II курсі. Це дозволить створити низку дійсно цікавих завдань. «Інтеграційний підхід до формування змісту освіти передбачає структурування навчального матеріалу зсередини дидактичної системи (формування дидактичних одиниць з елементарних взаємодіючих часток фактичного матеріалу). Інтеграція навчальних предметів дає змогу усунути багато недоліків, зокрема, дублювання та різний підхід до тлумачення спорідненого навчального матеріалу, порушення послідовності у вивченні окремих тем... Таким чином створюються умови для підвищення рівня загальноосвітньої та фахової підготовки студентів...» [4; 40] Варто врахувати і практичний досвід: «У процесі пошуку можливих форм інтеграції нарисної геометрії та креслення очевидно стає нереальність повного синтезу теоретичного матеріалу... інтеграція повинна

відбуватися в процесі виконання *графічних завдань*... є всі реальні підстави для того, щоб вважати графічну задачу основним інтегративним чинником у процесі інтеграції нарисної геометрії та креслення.» [4; 44].

Переважає більшість практичних завдань з таких тем, як: «Побудова 3х видів деталі з натури», «Розрізи», «Перерізи», «Розгортки» та ін. також можуть складатись з урахуванням центральних задач професійного навчання – формування професійних компетенцій майбутнього дизайнера. Інтеграційні завдання повинні містити дизайнерську складову і носити творчий характер. «Образне мислення являє собою складний психологічний процес і виступає однією із важливіших складових частин розумової діяльності, тому за рівнем розвитку образного мислення можна характеризувати загальний розумовий розвиток особистості, в свою чергу рівень використання таких уявних дій, як оперування образами з надання їм динамізму та відображенням їх просторових відносин вказує на ступінь розвитку просторового мислення» [1, с. 88] «Сучасний дизайнер мусить бути не тільки грамотним та креативним, але й людиною, яка може практично утворити художньо-композиційні цінності. А значить важливим напрямком діяльності педагога є формування у студента здатності мислити, досліджувати, працювати як дизайнер» [5; 13].

І для цього варто використовувати всі можливості, починаючи з першого семестру першого курсу – в кожній навчальній дисципліні шукати потенціал для формування мистецької та професійної компетентності майбутнього випускника коледжу за спеціальністю «Дизайн».

Список використаних джерел:

1. Кільдеров Д.Е. Уявні просторові перетворення як основа оперування динамічними образами об'ємних предметів учнями / Д.Е. Кільдеров // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наукових праць / Наукові записки Рівенського держ. гуманіт. університету. – Рівне, 2003. – Вип. 25. – С. 87-90.

2. Радкевич В.О. Концептуальні засади діяльності навчальних закладів художнього профілю / В. Радкевич // Дидактика професійної школи: зб. наукових праць / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, Хмельницький нац. університет. – К.; Хмельницький, 2006. – Вип. 4. – С. 50-55.

3. Бурлакова І. Організаційні засади навчальної самостійності студентів у професійному становленні / І. Бурлакова // Дидактика професійної школи: зб. наукових праць / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, Хмельницький нац. університет. – К. ; Хмельницький, 2006. – Вип. 4. – С. 155-158.

4. Білевич С.В. Графічна задача як інтегратор знань з нарисної геометрії та креслення / Світлана Білевич // Трудова підготовка в закладах освіти: наук.-метод. журн. / засн.: М-во освіти і науки України. – К. : Пед. преса, 2003. – № 1. – С. 40-44.

5. Чеботарьова Г.В. Шляхи виховання графічного дизайнера як людини з особливими формами творчого мислення [Електронний ресурс] / Чеботарьова Г.В. // *Pedagogika. osiągnięcia naukowe, rozwój, propozycje na rok 2015: Zbiór artykułów naukowych / Konferencji Międzynarodowej NaukowoPraktycznej «Pedagogika. Osiągnięcia naukowe, rozwój, propozycje na rok 2015»* (30.12.2015 – 03.01.2016). – Варшава, 2015. – № 2. – С. 13-14. Режим доступу: http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/file/scientific_conference_48/zbornik_48_32_Warszawa_30.12.2015.pdf

Шулигіна Р.А.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Процес гуманізації та гуманітаризації освіти на сучасному етапі призвів до заміни суб'єкт-об'єктної парадигми, за якою учень є об'єктом прямого впливу чи прихованої маніпуляції педагога, на суб'єкт-суб'єктну, в якій він розглядається поряд з учителем в якості рівноправного партнера по спілкуванню. За таких умов на перший план у педагогічній взаємодії висувається безпосередньо процес спілкування педагога з вихованцями. Саме тому правильно організоване спілкування, яке б сприяло взаємозбагаченню та взаєморозвитку його учасників, є одним із найважливіших професійних завдань, які слід вирішувати у процесі педагогічної діяльності.

Як відомо, спілкування виступає однією з найважливіших умов об'єднання людей для будь-якої спільної діяльності. Під *спілкуванням* передусім ми розуміємо взаємодію двох або більше людей, яка полягає в обміні думками, почуттями, переживаннями у процесі чи поза спільною діяльністю, що є необхідним каналом розвитку особистості, задоволення потреби в обміні досвідом, знаннями, вміннями, навичками, емоційному контакті тощо.

Педагогічне спілкування в психолого-педагогічній науці визначається як взаємодія суб'єктів педагогічного процесу, здійснювана знаковими засобами та спрямована на значимі зміни властивостей, станів, поведінки й індивідуально-значенневих утворень партнерів по спілкуванню.

Проблема ролі стилю у вітчизняних та зарубіжних працях має давню історію. Вивченню підлягали стилі різних видів діяльності: навчальної, педагогічної, спортивної, організаторської, управлінської та ін. Засновником поняття «стиль» у психології та подальшому використанні його в педагогіці вважається А. Адлер. *Стиль*, в його розумінні –